

Uwagi wstępne

W jednym z programów rozrywkowych TV przedstawiono scenkę, w której dwóch odwróconych do siebie plecami aktorów bardzo żywiołowo i ekspresyjnie prowadzi rozmowę na pomocą telefonu komórkowego – w momencie kiedy stają *face to face*, bez pośrednictwa elektronicznego medium, rozmowa gaśnie: parę zdawkowych zdań i aktorzy rozchodzą się w różne strony – po to, by po chwili, na dźwięk telefonu komórkowego, znów się ożywić i podjąć przerwany wątek... Ten prosty dowcip sytuacyjny w sposób przerysowany (ale zmuszający do refleksji) charakteryzuje kształtowanie się nowych XXI-wiecznych relacji społecznych – wzorów kulturowych, których podstawą inicjowania są nowe technologie informacyjne, w tym wypadku telefon komórkowy, wytwór postępującego rozwoju cywilizacyjnego ludzkości.

Dynamiczny rozwój technologii teleinformacyjnej, który swym zasięgiem objął cały świat, można określić mianem homogenizacji cywilizacyjnej, albowiem po raz pierwszy w dziejach ludzkości zostały wytworzone zunifikowane narzędzia pracy – komputer, internet itp. Możliwości ich zastosowania i wykorzystania nie ogranicza szerokość geograficzna, kolor skóry, wyznawana religia, system polityczno-gospodarczy, dział gospodarki i miejsce zatrudnienia. Człowiek-pracownik posługuje się identycznym narzędziem pracy, o identycznym oprogramowaniu, wykonuje identyczne czynności i posiada podobną wiedzę i kwalifikacje. Pytaniem jest, jest czy dysponuje również identyczną, homogeną kulturą – wspólnymi symbolami, tradycją, wartościami, wzorcami i systemami moralnymi i etycznymi? Próbę odpowiedzi znajdziemy w nowych koncepcjach zjawisk społecznych i kulturowych w postaci społeczeństwa trzeciej fali, społeczeństwa X, E-generation, czy powszechnie akceptowanego globalnego społeczeństwa informacyjnego.

Ten uproszczony wywód współzależności techniki i człowieka w odniesieniu do przytoczonego żartu telewizyjnego, rodzi szersze dylematy cywilizacyjno-kulturowe, które stoją również przed polskim społeczeństwem, stanowiącym część globalnego społeczeństwa informacyjnego.

Problematyka kształtowania się społeczeństwa informacyjnego w kategoriach szans i zagrożeń jak również aspektów pozytywnych i negatywnych, była przedmiotem pierwszej ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej w Krakowie

28 września 2001 roku, przez Wydział Nauk Społecznych Stosowanych Akademii Górniczo-Hutniczej – z inspiracji i pod patronatem Jego Magnificencji Rektora AGH, prof. zw. dr hab. inż. Ryszarda Tadeusiewicza. Głównym tematem konferencji była analiza i ocena „Polskich doświadczeń w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego. Dylematy cywilizacyjno-kulturowe”. Celem konferencji było – jak to określił to JM Rektor AGH Ryszard Tadeusiewicz – *poszukiwanie nowego paradygmatu badań nad społeczeństwem informacyjnym, który integrowałby naukowców o interdyscyplinarnych zainteresowaniach w tym techników, humanistów, przyrodników, prawników, lekarzy itp. – co umożliwiłoby nie tylko diagnozowanie ale i prognozowanie wielu nieznanych zjawisk o zmiennej aksjologii.*

Historycznym wymiarem konferencji był fakt jej zorganizowania przez nowo powołany w 2001 roku wydział AGH – Wydział Nauk Społecznych Stosowanych. Podjęta tematyka konferencji stanowi jeden z głównych problemów badawczych, w których będzie się specjalizował wydział – co podkreśliła w swym wystąpieniu Dziekan Wydziału NSS dr hab. Anna Siwik.

O dużym zainteresowaniu problematyką kształtowania się społeczeństwa informacyjnego świadczy fakt, że na konferencji organizowanej przez nowy, nieznany w środowisku naukowym Wydział, zgłosiło się około 100 pracowników naukowych, reprezentujących różnorodne uczelnie wyższe z całej Polski.

Referaty przygotowali przedstawiciele uczelni uniwersyteckich: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Śląskiego, Łódzkiego, Zielonogórskiego, Szczecińskiego, Wrocławskiego, Marii Curie-Skłodowskiej z Lublina i politechnicznych: z Częstochowy, Krakowa, Warszawy, Wrocławia, Koszalina a także pedagogicznych, ekonomicznych, handlowych, wojskowych jak również Polskiej Akademii Nauk. Obok sesji plenarnych wydzielono pięć sekcji problemowych poświęconych:

Sekcja I – „Uczestnictwo społeczeństwa w życiu publicznym” – moderator – prof. dr hab. Władysław Szostak

Sekcja II – „Technologie informacyjne i ich wpływ na kształtowanie się nowych wartości kulturowych i społecznych” – moderator – dr hab. Ignacy S. Fiut, prof. AGH

Sekcja III – „Model gospodarki »trzeciej fali« z uwzględnieniem znaczenia wiedzy i technologii informacyjnych w kształtowaniu nowych stosunków pracy i zatrudnienia” – moderator – prof. dr hab. inż. Jan Stachowicz

Sekcja IV – „Zastosowanie technologii informacyjnych w inicjowaniu nowych form działalności człowieka na przykładzie edukacji, gospodarki, rozrywki” – moderator – dr hab. inż. Jerzy Mischke

Sekcja V – „Praktyczne doświadczenia we wdrażaniu technologii informacyjnych na przykładzie małych społeczności” – moderator – prof. dr hab. Andrzej Straszak.

W sesji plenarnej wśród referentów byli profesorowie: R. Tadeusiewicz (AGH), J. Kulpińska (UŁ), T. Goban-Klas (UJ), L.W. Zacher (UŚ), P. Tobera (UŁ), L. Milian (PCz), A. Potocki (AE), K. Doktorowicz (UŚ), M. Goliński (SGH), L.H. Haber (AGH). Dodatkowo nadesłano sześć referatów, które stanowiły zarówno głos w dyskusji jak i artykulacje poglądów autorów.

Ogółem wygłoszono 60 referatów, z których po dokonanych recenzjach naukowych do publikacji zakwalifikowano 57.

Przy wyborze recenzentów naukowych wygłaszanych referatów przyjęto zasadę, że moderator danej sekcji jest jednocześnie recenzentem wygłoszonych referatów – z wyjątkiem własnego. Recenzentami byli: prof. prof. Władysław Szostak, Ignacy S. Fiut, Jan Stachowicz, Jerzy Mischke, Andrzej Straszak.

Referaty moderatorów i uczestników sesji plenarnych były recenzowane przez prof. zw. dr hab. inż. Piotra Sienkiewicza.

Referaty, które zostały dodatkowo dołączone do materiałów konferencyjnych recenzowane były przez prof. zw. dr hab. inż. Ryszarda Tadeusiewicza i dr hab. Ignacego S. Fiuta, prof. AGH.

Dokonane wybory recenzentów naukowych gwarantowały obiektywność i merytoryczność naukową wykonanej recenzji, jednocześnie nadając zamieszczonym referatom rangę artykułów naukowych.

W ostatniej części, jako Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Konferencji, pragnę wyrazić serdeczne podziękowanie wszystkim uczestnikom konferencji z różnych środowisk akademickich Polski, za ich obecność na naszej pierwszej konferencji, za wkład intelektualny w eksploracjach badawczych związanych z pionierską problematyką formowania się społeczeństwa informacyjnego.

Szczególne słowa wdzięczności i uznania kieruję do Jego Magnificencji Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej prof. zw. dr hab. inż. Ryszarda Tadeusiewicza, którego pasja i fascynacja problematyką społeczeństwa informacyjnego udzieliła się również pracownikom naszego Wydziału, co zaowocowało wspólnym projektem badawczym, publikacją i artykułami, jak również organizacją konferencji. Dziękuję również za przyznanie dodatkowych środków finansowych na organizację konferencji oraz wydanie materiałów konferencyjnych.

Pragnę również wyrazić swój szacunek i poważanie Szanownym Panom Profesorom, którzy podjęli się bezinteresownie trudu recenzowania wysyłanych referatów, traktując tę czynność w kategoriach działań autotelicznych.

Specjalne podziękowania i wyrazy najwyższego zadowolenia kieruję do moich współpracowników organizacyjnych: sekretarza organizacyjnego dr Reginy Artymiak oraz mgr Ireny Molasy. Szczególnie pragnę podkreślić pełne osobiste poświęcenie się sprawom konferencji, kosztem życia osobistego, wysoki stopień profesjonalizmu jak również społeczne zaangażowanie w powodzenie konferencji. Gratuluję Paniom i proszę o dalszą współpracę.

Za obsługę i powodzenie konferencji dziękuję wszystkim pracownikom Wydziału, których aktywność i wysokie umiejętności wpłynęły na sprawny przebieg konferencji. Szczególnie chcę wyróżnić dr Włodzimierza Paterka.

Kończąc pragnę podkreślić, że o popularności tematyki oraz dobrej organizacji świadczy fakt, że w podsumowaniu obrad konferencji moderatorzy sekcji, wyrażając opinie swoich referentów, postulowali konieczność cyklicznych spotkań przedstawicieli różnych ośrodków badawczych, których łączą interdyscyplinarne zainteresowania związane z formowaniem się i rozwijaniem społeczeństwa informacyjnego oraz kształtującymi się na tym tle zjawiskami pozytywnymi i negatywnymi, których prognozowanie na XXI wiek w odniesieniu do społeczeństwa polskiego może znacznie ograniczyć niekorzystne aspekty tego procesu. Postulowano ażeby przyszłym miejscem konferencji był... Kraków – Akademia Górniczo-Hutnicza.

Lesław H. Haber